

फळधारणा अवस्थेतील

रोग व्यवस्थापन

डॉ. सुजोय सहा, डॉ. रत्ना उ. ठोसर

सध्या राज्यात थंडी व ढगाळ वातावरणात द्राक्षावर भुरी (पावडरी मिल्ड्यू) रोगाचा प्रादुर्भाव वाढण्याची शक्यता आहे. बऱ्याचशा बागा फळधारणा होऊन पक्वतेच्या अवस्थेत असून, भुरीच्या प्रादुर्भावामुळे द्राक्षाची गुणवत्ता खालावू शकते. हे टाळण्यासाठी द्राक्ष बागेची खालील प्रकारे काळजी घ्यावी.

द्राक्ष घडांवरील भुरी रोगाचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी या अवस्थेत सल्फरची फवारणी करणे गरजेचे आहे. द्राक्ष घडांवर सल्फर (८० टक्के डब्ल्यूपी) या फवारणीने डाग पडत असतील तर त्या ऐवजी सल्फर (४० एस.सी.) ३ मि.लि. प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारणी करावी. यासोबत द्रावणामध्ये सिलिकॉन आधारित स्प्रेडर्स ०.१ ते ०.२ मि.लि. प्रति लिटर मिसळल्यास एकसारखा विनियोग होण्यासोबत द्राक्ष घडांवरील डाग टाळणे शक्य होईल. फवारणीसाठी शक्य झाल्यास इलेक्ट्रोस्टॅटिक फवारणी यंत्राचा वापर करावा.

ऑपिलोमायसेस क्विसक्वालिस ही भुरीवर नैसर्गिकरीत्या आढळणारी परजीवी बुरशी असून, तिचा जैविक बुरशीनाशक म्हणून वापर केला जातो. ही बुरशी भुरीच्या बुरशीतंतू, अपरिपक्व बीजकोष अशा भागांवर वाढते. भुरी बुरशीची वाढ कमी करते. कालांतराने तिला नष्ट करते. भुरी नियंत्रणाचा हा नैसर्गिक उपाय असल्याने बुरशीनाशकांचे अवशेष राहण्याची समस्या उद्भवत नाही. सध्याच्या अवस्थेत भुरी रोगाचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी ऑपिलोमायसेस क्विसक्वालिस ५ ते ६ मि.लि. प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे १० दिवसांच्या अंतराने दोन वेळा फवारणी करावी. सल्फर व ऑपिलोमायसेस क्विसक्वालिस या दोहोंचे टाकीत मिश्रण तयार करून वापरता येते. मात्र शक्य असल्यास वेगवेगळी फवारणी अधिक फायदेशीर ठरेल.

■ ज्या द्राक्ष बागांमध्ये छाटणी करून ६० ते ७० दिवस पूर्ण झाले आहेत. अशा बागांमध्ये भुरी नियंत्रणासाठी मेट्रॉफेनॉन ०.२५ मि.लि. प्रति लिटर पाणी अशी फवारणी करावी. ७० दिवसांपेक्षा जास्त दिवस झालेल्या बागांमध्ये पोटॅशियम बायकार्बोनेट १० ग्रॅम प्रति लिटर किंवा हायड्रोजन पेरॉक्साइड २ मि.लि. प्रति लिटर किंवा झोन्नोयुक्त पाणी २ मि.लि. प्रति लिटर या प्रमाणे फवारणी करावी.

■ अजूनही रिमझिम पावसाची शक्यता असलेल्या बागांमध्ये कायटोसेन २ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारणी करावी.

■ दवाचे प्रमाण अधिक आहे, अशा बागांमध्ये डाऊनी मिल्ड्यू किंवा केवड्याचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी मॅन्कोझेब (५५% डब्ल्यूपी) ३ ते ५ किलो प्रति एकर या प्रमाणे धुळणी करावी. याचबरोबर ट्रायकोडर्मा या जैविक बुरशीनाशकाची आळवणी ठिबकद्वारे पंधरा दिवसातून एकदा या दराने सुरू ठेवावी. छाटणीनंतर १० दिवस पूर्ण झालेल्या बागांमध्ये बॅसिलस सबटिलिस २ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारणी फायद्याचे राहिल.

■ दाट कॅनॉपी असलेल्या द्राक्ष बागेमध्ये रोगांचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यता अधिक असते. त्यामुळे या बरोबर द्राक्ष बागेतील कॅनॉपी व्यवस्थापन योग्य असणे आवश्यक आहे.

☎ : ०२० - २६९५६०३२

(राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, मांजरी, जि. पुणे)

य, ल. ▶ मधमाशी, धिन्नकीटकांना हानिकारक कीटनाशकांचा वापर टाळावा. ▶ पीक फुल्लोरा अवस्थेला लक्षात घेऊन कीटनाशकांचा सर्पजस वापर करावा.